

**LOKALNI PROGRAM KULTURE
2004 - 2007**

Občina Vrhnika

Lokalni program kulture

UVOD

Lokalni program za kulturo je temeljni programski in izvedbeni dokument razvojnega načrtovanja občine kot lokalne skupnosti, ki postavlja cilje in prioritete kulturne politike. Je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike, ki izhaja iz doseženega položaja kulture v Občini Vrhnika in s katerim se ugotovi vloga kulture v razvoju Občine Vrhnika in njenih občanov ter javni interes zanjo. Lokalni program kulture prav tako opredeljuje področja kulture, kjer se zagotavljajo kulturne dobrine, načrtuje investicije v javno infrastrukturo, postavlja cilje in prioritete kulturne politike ter določa čas za njihovo uresničitev ter kazalce, po katerih se bo merilo njihovo doseganje.

Lokalni program za kulturo predvideva usmeritve na področju investicij ter pravne, finančne in organizacijske usmeritve, ki so potrebne za njegovo uresničitev na ravni Občine Vrhnika. Sprejema se za obdobje štirih let, pri čemer vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje. Sprejema ga Občinski svet Občine Vrhnika na predlog župana.

1. KULTURNA TRADICIJA LOKALNE SKUPNOSTI

Kulturno delovanje v Občini Vrhnika se je pričelo pred več sto leti in ima bogato tradicijo ter dediščino.

1.1. Cankarjev dom Vrhnika

Leta 1938 so se dekan Jože Kette, njegov naslednik Janez Burnik, takratni župan Ignacij Hren, kaplana Štefan Kraljič in Franc Studen, odvetnik Marjan Marolt in ostali vplivni možje na Vrhniki odločili da bodo zgradili Prosvetni dom v kulturne in gimnastične namene. Organizirali so stavbni odbor in tehnični odbor (ali kakor so ga sami poimenovali artistično vodstvo). Načrte za izgradnjo Prosvetnega doma so zaupali Jožetu Sikyti. Otvoritev Prosvetnega doma s slavnostno akademijo je bila 13. novembra 1938. Za vzdrževanje in program med II. svetovno vojno je skrbel župnik na Vrhniki in škofijski ordinariat v Ljubljani.

Današnje ime je dobil leta 1946. Že na samem začetku, pa vse do danes, se v njegovih prostorih odvijajo razne kulturne prireditve.

Odločitvi o gradnji za tedanje razmere velikega doma je v veliki meri prispevala bogata in vsestranska dejavnost tedanjih kulturnih društev in zavest tedanje občinske oblasti, da Vrhnika potrebuje ugledno kulturno hišo, namenjeno aktivnemu kulturnemu delovanju, kakor tudi gostujočim programom, in je v sozvočju z reprezentančnimi stavbami ob Tržaški cesti in v samem središču: sodnija, hotel Črni orol, občina, šola ... Arhitekturno je harmoniral z že zgrajenimi stavbami, kasnejše dozidave in posegi so prvotni videz notranjščine in zunanjščine spremenili.

Po vojni so bila v domu, ki se je kmalu poimenoval v Cankarjev dom, različna srečanja in shodi, značilni za povojni čas, v programskem smislu pa že od l. 1947 redne gledališke predstave domačih in gostujočih gledaliških skupin, koncerti, folklorne in zabavne prireditve ter filmske predstave. V veliki meri je za materialno vzdrževanje doma skrbel Industrija usnja Vrhnika, v upravljanju pa so ga imeli: Zveza združenj borcev NOB, Komunalno podjetje in Krajevna skupnost Vrhnika; v Cankarjevem domu je imela stalne prostore vrhniška godba, Glasbena šola in delujoče, predvsem gledališke, skupine in dejavnost v okviru Sveta Svobod in kasneje Zveze kulturno prosvetnih organizacij Vrhnika.

V času samoupravnih interesnih skupnosti (SIS) in systemskega financiranja je dočakal tudi Cankarjev dom ob pisateljevi obletnici rojstva prenovno sistema ogrevanja, ureditev zunanjega ometa in posodobitev materialov v veliki dvorani, nove sedeže, klavir in opremo... Leta 1979 ga je prevzela v upravljanje Zveza kulturnih organizacij Vrhnika, sredstva za vzdrževanje pa SIS oz. Občina Vrhnika. Tako je Zveza kulturnih društev dom upravljala dobrih 20 let do leta 1999. S sprejeto novo zakonodajo so Cankarjev dom, Godbeni dom, Galerija Kašča in Cankarjeva spominska hiša postali s sklepom Občinskega sveta z dne 26.9.1996 objekti občinske infrastrukture na področju kulture.

1.2. Cankarjeva knjižnica

Zametki knjižnice segajo v dobo čitalništva - v leto 1876, ko se je rodil pisatelj Ivan Cankar, ko je bilo na pobudo Cankarjevega očeta ustanovljeno bralno društvo. Materialno šibkim Vrhnčanom naj bi bilo omogočeno širjenje obzorij iz časopisov in knjig, ki so bile na uporabo v čitalnici v Črnem orlu, odvijale pa so se tudi dramske in glasbene prireditve.

Pozneje so nastale z zbiranjem podarjenih knjig premožnih vrhniških družin kar tri knjižnice: Sokolska, Rokodelska in Prosvetna. Odprte so bile ob nedeljah, knjige pa so proti odškodnini tudi izposojale. Med vojno je bilo veliko knjig požganih, ohranjene pa je prizadevna mladina po vojni začela spet zbirati in urejati. Ustanovljenih je bilo več društvenih in sindikalnih knjižnic, ki pa so propadle, najdlje se je ohranila knjižnica v Sokolskem domu.

Leta 1958 je Skupščina občine Vrhnika uradno ustanovila Ljudsko knjižnico Vrhnika, ki je dobila prostor v baraki Industrije usnja. Vodil jo je upokojeni učitelj Ivan Michler. Začel je knjige tudi strokovno urejati in izposojati proti minimalnemu plačilu. Knjižnica je bila odprta 6 ur tedensko. Štela je 912 knjig in imela 86 članov. Prvo leto je bilo izposojenih 200 knjig. Po vaseh so že takrat delovale potujoče knjižnice.

leta 1962 se je knjižnica preselila v bivši Sokolski dom in postala matična knjižnica za občino Vrhnika (zajeta tudi sedanja občina Borovnica).

Po 10 letih je imela že 6.366 knjig, letni nakup 300 do 400 knjig oz. 1 knjiga na 15 do 20 prebivalcev.

leta 1971 se je prostor povečal na 62 m, dobila je namensko opremo in prešla na prosti pristop in 29 tedenskih ur odprtosti.

leta 1972 se je priključila še podružnica v Borovnici, ki je ostala enota do 1. 1. 1997, ko se je z osamosvojitvijo občine odcepila.

Leta 1975 je knjižnica na Vrhniki dobila izposojevališče na Logu - v trgovini, ki je bilo čez leta preseljeno v Gasilski dom na Logu, čez 10 let pa ukinjeno. Njen fond se je znašel po osamosvojitveni vojni v novo nastalem izposojevališču v Dragomerju. Ker pa kraj gravitira na Ljubljano in ima zelo izobraženo populacijo, vrhniška knjižnica ni mogla zadoščati potrebam uporabnikov, zato je bila podružnica leta 1997 ukinjena, gradivo pa premeščeno na Vrhniko.

Ob 100 letnici rojstva vrhniškega rojaka se je vrhniška knjižnica poimenovala v Cankarjevo knjižnico in dobila leta 1979. na današnji lokaciji nove prostore v izmeri 396 m², z oddelkom za odrasle in posebej z mladinskim oddelkom.

1.3.) K celoviti podobi današnje občine Vrhnika prispevajo pomembno obeležje tudi ostali objekti in obeležja, ki so pomembni za kulturno dejavnost:

- Kartuziji Bistra je leta 1260 zagotovil obstoj grof Ulrik Spanheimski. Delovala je do leta 1782, ko jo je cesar Jožef II z odlokom razpustil. Premoženje je prešlo v roke verskega sklada. leta 1826 je poslopje in okoliško posest kupil trgovec in tovarnar Franc Galle. Ob koncu II. svetovne vojne je graščina z zemljiško posestjo postala splošno ljudsko premoženje, ki jo je leta 1951 prevzel Tehniški muzej Slovenije. Grad Bistra je z odlokom razglašen za kulturni spomenik državnega pomena.

- V središču mesta, ob glavni cesti, stoji spomenik posvečen največjemu slovenskemu pisatelju, dramatik in pesniku Ivanu Cankarju. Pisateljevo podobo v bronu je leta 1930 upodobil kipar Ivo Jurkovič.

- Pri Črnem orlu se je imenoval dvonadstropni hotel, ki ga je leta 1850 zgradil veleposestnik Jožef Kotnik. V pritličju sta bili gostilna in kavarna, v prvem nadstropju pa čitalnica, katere soustanovitelj je bil Cankarjev oče. Leta 1990 so pri preurejanju dela stavbe opravili tudi arheološke raziskave, kjer so bili odkriti predmeti iz 13. in 15. stoletja.

- Lavrenčičeva hiša - Stara pošta je ena najstarejših in najpomembnejših stavb na Vrhniki. Stoji na bregu Ljubljanice, kjer je bilo nekoč potniško pristanišče. Domneva se, da je bila zgradba zgrajena v 15. stoletju. V Valvasorjevem času je imela nadstropje več kot danes in je v resnici nastala z združitvijo dveh hiš. V njej je bila nekdanja mitnica, pošta in gostišče, v katerem je leta 1728 prenočil cesar Karel VI. Leta 1809 so ob prenovi hiše eno nadstropje odstranili. Danes je stavba last Industrije usnja Vrhnika, ki jo je pred leti obnovila. V njej je Center mode IUUV.

- Prvotna kapela sv. Lenarta je bila zgrajena v gotskem slogu in je bila prvič omenjena leta 1444. Okrog nje je bilo tudi pokopališče. Današnjo baročno podobo pa je dobila v 18. stoletju. Notranjost so poslikali cerkveni slikarji takratnega časa, med njimi Leopold Layer, Simon Ogrin, Lah, Koželj in Götze, Petkovšek. Ob spodnjem zidu pokopališča so pokopani Cankarjevi starši in sestra Francka.

- Vrhnika je postala samostojna župnija v prvi polovici 15. stoletja, kar priča sedanja cerkev sv. Pavla, ki je že četrta na tem mestu. Stoji na kraju nekdanjega rimskega tabora. Sedanjo cerkev so zgradili leta 1851 po načrtih Josefa Schöbla. Notranjost je razdeljena na tri enako velike ladje in ima poleg glavnega še štiri stranske oltarje. V cerkvi so poslikave domačega slikarja Ogrina, Kurza Goldensteina, Wolfa, Koželja in Debenjaka.

- Cerkev sv. Trojice je bila zgrajena okoli leta 1640 s prostovoljnimi darovi faranov. Po svojem videzu se do danes ni veliko spremenila, le gotskega je zamenjal baročni zvonik. Cerkev obkroža zid s trinajstimi kapelicami, ki jih je nekoč krasil Layerjev križev pot. Zgradili so ga okoli leta 1700. V 18. stoletju je bila priljubljen cilj mnogih romarjev. Ogled notranjosti je možen najavljenim skupinam.

- Cerkvica sv. Miklavža na Kurenu je bila zgrajena v 16. stoletju. Notranjost je poslikana s freskami. Najznamenitejši pa je njen lesen strop, ki sloni na dveh lesenih stebrih in je razdeljen na 96 kvadratov in 24 vzdolžnih polj, ki so poslikana z živalskimi, rastlinskimi in geometričnimi motivi. V cerkvi so trije leseni pozlačeni oltarji. Cerkev je ostala nespremenjena vse od njenega nastanka in je ostala dragocen dokument slovenske sakralne umetnosti, zato je bila leta 1988 razglašena za kulturni spomenik.

- Podružnične cerkve pa so: na Logu (sv. Janez Krstnik), v Dragomerju (sv. Lovrenc), v Verdu (sv. Anton), v Blatni Brezovici (sv. Jakob), v Sinji Gorici (sv. Job), v Veliki Ligojni (sv. Jurij), v Mali Ligojni (sv. Lenart), na Stari Vrhnikih (sv. Lenart), na Pokojišču (sv. Štefan), na Stari cesti (sv. Lenart) ter župnijske cerkve v Podlipi (sv. Brikcij) in v Bevkah (Povišanje sv. Križa).

- Hiša, v kateri se je leta 1876 rodil Ivan Cankar, je bila lesena in krita s slamo. Pogorela je leta 1879. Odtlej so morali Cankarjevi gostovati po raznih opuščeni hlevih in hišah po vsej Vrhnikih. Hišo so prevzeli novi lastniki in ji leta 1880 dali takšno podobo kot jo ima danes. Notranjost je razdeljena v bivalni prostor, izbo in črno kuhinjo. V njej je pohištvo in druga oprema s preloma stoletja, s čimer želimo prikazati utrip vsakdana pri Cankarjevih. Spominska hiša je razglašena za kulturni spomenik.

- Enonadstropna stavba na Cankarjevem trgu 11 - bivša sodnija, ima nad portalom vklesano letnico 1554. Njeno pročelje krasita dva pomola, dvorišče pa odprte arkade. V sklopu sodnije so bili tu nekoč tudi sodni zapori, v katerih je bil zaprt tudi Ivan Cankar. Stavbo so večkrat spreminjali, nazadnje leta 1990, ko so opravili tudi arheološke raziskave. Pri izkopavanju so našli novce iz 15. in 16. stoletja, keramiko in rimsko fibulo.

- Spomenik padlim v NOB sta oblikovala kiparja Boris Kalin in arhitekt Boris Kobe. V grobnici poleg mnogih vrhniških partizanov počivata tudi pisatelj Karel Grabeljšek-Gaber (1906 - 1985) in pesnik Ivan Rob. V Rajni peči nad Zaplano pa stoji spomenik župniku Geoheliju in drugim žrtvam vojne - delo akademskega kiparja Staneta Jarma.

- Na področju današnje občine Vrhnika so že v pradavnini na barju živeli koliščarji. To dokazujejo arheološka izkopavanja, ki so se začela že v 19. stoletju. V bližini Verda so našli staro kolo, staro okoli 3.500 let. Ostala nahajališča kot so Dolge njive, bogate najdbe v reki Ljubljanici, na Stari cesti, v Gradišču in v Verdu dokazujejo bogato delovanje človeka na tem področju od prazgodovine, preko rimskega obdobja (Nauportus) do današnjih dni. Skozi občino Vrhnika je v rimskih časih potekalo obrabno zidovje (Claustra Alpium Iuliarum), ki naj bi zaščitilo Rimski imperij pred vdori barbarov. Ostanki tega zidovja so na posameznih lokacijah vidni še danes.

- Kašče predstavljajo le del nekdanje bogate arhitekturne dediščine širšega okoliša Vrhnik, ki se je ohranila do danes. Kašča je bila prostor, ki je služil za shranjevanje živil, predvsem žita. V vrhniški okolici je znanih 17 kašč. Najstarejša je Jelovčanova kašča, ki nosi letnico 1808. Danes kašče služijo svojemu namenu le še tam, kjer se je ohranilo kmečko gospodarstvo. Počasi jih uničuje zob časa, s tem pa tudi dokaz visoke kulture in socialne ravni kmeta v prejšnjem stoletju.

Miklčeva kašča v Verdu je bila grajena v baročnem stilu in je bila v prvotni posesti bistriškega samostana. Leta 1981 so jo obnovili in jo v spomin na slikarja Jožefa Petkovška poimenovali v galerijo Kašča. V njej je na ogled stalna razstava fotografij Petkovškovih likovnih del in občasne razstave del sedanjih likovnih umetnikov.

1.4.) Ljubiteljska dejavnost na območju občine Vrhnika

Številna društva skozi čas (narodobudna, katoliška, rokodelska, kulturna, prosvetna, kulturno-prosvetna) in organizacije (Občinski svet Svobod, Zveza kulturnih prosvetnih organizacij) so bile predhodnice sedanje Zveze kulturnih društev Vrhnika in skozi vsa obdobja del slovenske stvarnosti z bolj ali manj izraženo tipiko posameznih obdobj tako na področju ustvarjalnosti kot na področju kulturne politike.

Ljubiteljska dejavnost se je nadaljevala po drugi svetovni vojni z dinamiko, ki jo je narekoval povojni čas obnove in izboljšanje življenjskega standarda.

Med prvimi je bila dejavna godba, gledališke in glasbene skupine ter prireditvena dejavnost ob proslavah in praznikih na Vrhnikih in v okolici.

V šestdesetih letih in v prvi polovici sedemdesetih let so delovala številna kulturna društva po krajevnih skupnostih (delavsko prosvetno društvo »Svoboda« in kulturna društva »Ivan Cankar«), v ožjem delu Vrhnike pa je deloval KUD »Stane Dobovičnik«. Občinski svet Svobod in nato Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Vrhnika sta imela vlogo povezovalca in koordinatorja dejavnosti na občinski ravni.

Neposredno na Svet in ZKPO je bilo vezano delovanje vrhniške godbe, glasbene šole, ki je neposredno vzgajala kadre za godbo in številne instrumentalne zasedbe (harmonikarski orkester, tamburaški orkester, salonski orkester ...), delovanje Delavske univerze z izobraževalnimi programi, kino predstave, organizacija proslav in prireditev. Tudi zborovska dejavnost je postopoma rasla. Od leta 1967 so občinske pevske revije neprekinjena stalnica pregleda dejavnosti na zborovskem področju.

Kulturna dejavnost na šolah je živela v obliki krožkov. Posamezni učitelji so s predanim delom in zavzetostjo navdušili generacijo, ki je po dobrem desetletju zopet nadaljevala gledališko tradicijo povojne generacije (Amatersko gledališče Argos), na zborovskem področju pa se je članstvo odraslih zborov začelo napajati s potencialnimi pevci iz šolskih mladinskih zborov.

Z letom 1974 se je končalo obdobje državno vodene kulturne politike in se začelo samoupravno vodenje politike, ki je prenesla odločanje o javnih sredstvih za kulturo od republiških in občinskih upravnih organov, na samoupravne interesne skupnosti, uvedla delegatski sistem in t.i. svobodno menjavo dela kot dogovorjen način financiranja.

Podobo kulturnega življenja občine Vrhnika je od druge polovice sedemdesetih let oblikovala tudi dejavnost mladinskih organizacij in sindikalnih programov ter povezovanje z Domom JLA in z obema vojašnicama. JLA se je programsko odpirala in povezovala z ljubiteljskimi skupinami, skupinami mladih in z drugimi civilnimi ustanovami in se intenzivno vključevala v prostočasne dejavnosti: radioamaterski klub, otroški pevski zbor ..., razstave ročnih del, razstave likovnih umetnikov ...

Zagotovo so največ avantgardne vsebine na ljubiteljskem področju na Vrhniki vnesle mladinske skupine z aktivnim druženjem na literarnem in gledališkem področju in s projektnim načinom dela.

S sindikalnimi pobudami in s soorganizacijo prireditev za odrasle in otroke so delovne organizacije vrhniške občine doprinesle velik delež k proračunskemu denarju za prireditve in tako omogočile, da je bil ogled predstav po razmeroma ugodni ceni.

V osemdesetih letih je bil sponzorski delež delovnih organizacij za ljubiteljsko kulturo razmeroma najvišji: razstave, obleke za pevske zборе, inštrumenti za Pihalni orkester, pridobitev in ureditev Godbenega doma, izmenjave skupin s tujino, Bistriški kulturni dnevi, likovne kolonije, izdaja plošče zbora.

ZKD Vrhnika se je z razstavnim programom v okviru Odbora galerije Kašča uveljavila s stalnim razstavnim programom ljubiteljskih in akademskih ustvarjalcev.

Pri aktivnem oblikovanju kulturnega prostora je s tradicijo prisoten tudi vrhniški kino, ki je ves svoj dobiček v zadnjih dvajsetih letih vračal nazaj v dvorano: stoli, platno, ozvočenje, videorekorder. Kino deluje po drugi svetovni vojni neprekinjeno. V zadnjih letih pa se je njegov delež v programski kulturni shemi zmanjšal.

Leta 1996 je bil na podlagi Zakona o skladu RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti (Ur. l RS št. 1/96) ustanovljen JSKD, ki je prevzel strokovno službo in programe srečanj kulturnih skupin in izobraževanj za kulturna društva, ki jih je do takrat izvajala Zveza kulturnih društev. Območna izpostava JSKD Vrhnika je bila ustanovljena leta 1998. Nosilec lokalnega dela programa prireditev Cankarjevega doma pa je postala Občina Vrhnika.

2. ZAGOTAVLJANJE KULTURNIH DOBRIN KOT JAVNIH DOBRIN

Javni interes na področju kulture kot interes za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin na državni in lokalnih ravneh, ki se uresničuje z zagotavljanjem pogojev zanje. Nosilci javnega interesa izvajajo svoje naloge v sodelovanju s civilno družbo, ki jo predstavljajo nacionalni svet za kulturo in sveti lokalnih skupnosti, Kulturniška zbornica Slovenije in strokovne komisije ministra oziroma pristojnega organa lokalnih skupnosti.

Javni interes se uresničuje predvsem na podlagi Zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture, na podlagi letnih izvedbenih načrtov nosilcev javnega interesa, javnih razpisov in javnih pozivov za financiranje javnih kulturnih programov in kulturnih projektov, aktov o ustanovitvi javnih zavodov, njihovih strateških načrtov in letnih programov dela, ki ga sprejme Občinski svet Občine Vrhnika, javnih razpisov za oddajo javne kulturne infrastrukture ter upravnih odločb.

Občina zagotavlja tudi javne kulturne dobrine širšega pomena (uprizoritvene umetnosti, vizualne umetnosti, novi mediji ipd.), če je to mogoče glede na objektivne okoliščine, kot so število prebivalcev, ekonomska moč, prostorske in kadrovske kapacitete ipd., oziroma če to izhaja iz kulturne tradicije občine.

2.1.) Cankarjev dom Vrhnika deluje na naslednjih področjih:

- prireditvena dejavnost (koordiniranje in organiziranje različnih prireditev - abonmaji, otroški, mladinski, filmski, glasbeni; organiziranje srečanj in pogovorov z znanimi Vrhničani, organiziranje posvetov in predavanj, organiziranje izobraževalnih delavnic za otroke),
- varstvo naravne in kulturne dediščine na področju Vrhnike (Cankarjeva spominska hiša, Cankarjeva spominska pot, Mali plac, Kuclerjev kamnolom, Jurčevo šotišče ...),
- kino projekcije (filmski program) in
- založniška dejavnost

2.2.) Cankarjeva knjižnica Vrhnika je samostojni javni zavod, ki zagotavlja knjižnično dejavnost za področje občine Vrhnika. Občina mora zagotoviti knjižnično dejavnost za svoje občane tako, da ustanovi splošno knjižnico sama ali skupaj z drugimi občinami, ali tako, da poveri opravljanje te dejavnosti s pogodbo drugi splošni knjižnici v soglasju z njenim ustanoviteljem.

V dejavnost knjižnice kot javne službe spada:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva;
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij;
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov;
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev;
- sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij;
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov;
- informacijsko opismenjevanje;
- zbiranje in varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik;
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo in
- kulturne prireditve v okviru dejavnosti.

2.3.) Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti - Območna izpostava Vrhnika skrbi za prireditve in izobraževanja, ki potekajo tako v prostorih Cankarjevega doma, kot tudi v drugih primernih dvoranah v občini.

Temeljna področja dela JSKD so: sofinanciranje projektov kulturnih društev in skupin ter njihovih zvez, sofinanciranje projektov in investicijskih posegov in nakupa opreme, organizacija ljubiteljskih kulturnih prireditev, izobraževanja in založništva za potrebe ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, načrtovanje in izvajanje sodelovanja z organizacijami

Slovencev v zamejstvu in po svetu ter mednarodnega sodelovanja. Sklad zagotavlja tudi pomoč lokalnim skupnostim pri izvedbi kulturnih prireditev na območju izpostav.

Letni program vrhniške Območne izpostave JSKD je potrjen s strani ministrstva za kulturo in definiran v pogodbi med občino in izpostavo. Temelji na rednem spremljanju dela društev, svetovanju in sodelovanju z društvi. Za potrebe društev izvaja sklad srečanja in izobraževanje po dejavnostih v smislu piramidalne organizacije – območna, medobmočna in republiška raven. Na območni ravni se tako letno zvrsti 10 do 12 prireditev in do 5 seminarjev, skupine in posamezniki pa se udeležujejo tudi medobmočnih ter republiških srečanj in izobraževanj.

2.4.) Ljubiteljska kulturna društva

V Vrhniški občini deluje 23 kulturnih društev. Najmočnejša je že po tradiciji glasbena dejavnost, ki je zastopana z 9. odraslimi pevskimi zbori, 10. otroškimi in mladinskimi zbori, 3. orkestri in 4. glasbenimi skupinami. Folklorno dejavnost zastopajo 3 odrasle in 3 otroške skupine, gledališko dejavnost pa 2 odrasli in 6 otroških skupin. Plesno dejavnost predstavlja 10 otroških skupin, likovniki pa se združujejo v okviru 1. društva. Literarna dejavnost in negovanje naravne in kulturne dediščine sta zastopani v okviru sekcij posameznih društev in ZKD-ja. Lutkovna dejavnost je trenutno v mirovanju.

Kulturna društva v Podlipi, Ligojni, Bevkah, Stari Vrhniki in na Drenovem Griču delujejo v okviru dvoran krajevnih skupnosti in neposredno ne plačujejo najemnin, ampak sodelujejo pri opremljanju in vzdrževanju prostorov.

Zbori, ki delujejo na Vrhniki, koristijo prostore v Cankarjevem domu Vrhnika, za katere plačujejo neprofitno najemnino, ki vključuje samo obratovalne stroške dvorane, enako tudi Komorni orkester. Big Band deluje na glasbeni šoli, Pihalni orkester pa upravlja z Godbenim domom, katerega lastnik je, in za katerega redno vzdrževanje skrbi sam.

3. PROGRAMI LOKALNE SKUPNOSTI NA PODROČJU KULTURE

3.1. Naloge lokalnih skupnosti

Naloge lokalne skupnosti na področju kulture opredeljuje zakonodaja in sicer:

- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo,
- Zakon o knjižničarstvu,
- Zakon o varstvu kulturne dediščine,
- Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi,
- Zakon o Skladu Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti,
- Odlok o ustanovitvi Cankarjeve knjižnice Vrhnika,
- Pravilnik o dodeljevanju finančnih sredstev za izvajanje redne dejavnosti in projektov na področju ljubiteljske kulture v Občini Vrhnika

3.2. Nosilci

Glavne nosilne organizacije na področju kulture v Občini Vrhnika so:

- a) Cankarjev dom Vrhnika*
- b) Cankarjeva knjižnica Vrhnika*
- c) Zveza kulturnih društev*
- d) Območna izpostava Javnega sklada RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti*

3.3. Cilji

3.3.1) Zagotavljanje dostopnosti kulturnih dobrin in pogojev za ustvarjalnost

Kulturne dobrine morajo biti pod enakimi pogoji dostopne vsem zainteresiranim.

Ukrepi:

- s pravilnikom za sofinanciranje ljubiteljskih kulturnih društev sofinanciranjem programov JSKD spodbuda društvom,
- zagotavljati dostopnost kulturnih dobrin vsem občanom,
- zagotoviti optimalno ponudbo knjižničnega gradiva vsakemu posamezniku,

Kazalci:

- število vključenih v kulturna društva,
- število izvedenih programov,
- število obiskovalcev Cankarjeve spominske hiše,
- število obiskovalcev Galerije Kašča,
- število abonmajev ter obiskovalcev Cankarjevega doma Vrhnika,
- primerjava Občine Vrhnika z ostalimi primerljivimi občinami,
- število obiskovalcev kinematografov,
- število obiskovalcev knjižnice,
- število izposojenega gradiva,
- število obiskovalcev knjižničnih prireditiv.

3.3.2) Ohranjanje kulturne zgodovine kraja

Kulturna zgodovina, slikarska zgodovina, arheologija, gledališče, film, galerijska dejavnost in tudi naravna kulturna dediščina, domoznansko knjižnično gradivo, omogočajo kvalitetno predstavitev kraja, njegovo zgodovino in kulturno podobo navzven in navznoter. Tu so turistične perspektive ter ob kvalitetnih in medijsko dobro podprtih prireditvah - koncertih, gledaliških predstavah, pritegnitev širše publike tudi iz drugih krajev.

Ukrepi:

- podpiranje programov, ki temeljijo na kulturni zgodovini
- umestitev Cankarjevega doma v kulturni prostor lokalne skupnosti ter tudi državni in evropski kulturni prostor,
- varovanje domoznanskega knjižničnega gradiva

Kazalci:

- število podprtih programov, ki temeljijo na razvijanju kulturno zgodovinskih vrednot,
- povečanje obiska Barja,
- povečanje obiska Cankarjeve spominske hiše in poti,
- povečanje obiska Cankarjeve knjižnice

3.3.3) Kuclerjev kamnolom

Kuclerjev kamnolom je bil v letu 1991 z Odlokom o razglasitvi opuščene delo kamnoloma razglašen za naravni spomenik. Vsakoletno se v kamnolomu izvajajo kiparske delavnice, ki so postale že kar tradicionalne, kar dokazuje tudi vedno večji obisk ter zanimanje širše javnosti za njihovo izvedbo. V naslednjem kratkoročnem obdobju je potrebno veliko večji poudarek nameniti razvijanju celotne prireditvene dejavnosti v okviru Kuclerjevega kamnoloma.

Ukrepi:

- organiziranje kulturnih prireditev v poletnem času - glasbene prireditve,
- organiziranje literarnih večerov - predstavitev knjig,
- organiziranje kiparskih kolonij, kar bi lahko predstavljajo letni odmeven medijski dogodek - vključitev kiparjev iz tujine,

Kazalci:

- število obiskovalcev Kuclerjevega kamnoloma,
- število kulturnih prireditev
- število sodelujočih udeležencev kolonij

3.3.4) Kvalitetno izobraževanje in vzpodbujanje mentorstva na deficitarnih področjih dejavnosti

Poudarek v programu Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti temelji na kvalitetnemu izobraževanju in vzpodbujanju mentorstva na deficitarnih področjih dejavnosti - folklor, ples, gledališče in lutke. Temeljna naloga ostaja skrb za društva in podpora delovanju Zvezi kulturnih društev, v smislu posredovanja informacij, pomoči pri javljanju na razpise in promociji društev, iskanju strokovnih mentorjev, pomoči pri izpeljavi večjih projektov, podpora pri izboljšanju razmer za delovanje društev. Temeljna prioriteta programa in dela sklada bo vsekakor oblikovanje smiselnega doprinosa k vrhniškemu kulturnemu utripu in zadovoljevanju kulturnih potreb.

Ukrepi:

Pomoč OI JSKD na naslednjih področjih:

- organizacija izobraževanja mentorjev in kulturnih skupin na območni ravni
- vključevanje mentorjev ter kulturnih skupin v izobraževanje JSKD na medobčinski in državni ravni
- podpora pri iskanju strokovnih mentorjev

Kazalci:

- število izvedenih izobraževanj na območni ravni
- število udeležencev na območni ravni
- število udeležencev na medobčinski in državni ravni
- število novih kulturnih skupin na slabše razvitih področjih ljubiteljske kulturne dejavnosti

3.3.5) Približati kulturo posameznikom ter zagotavljati dostopnost kulturnih dobrin vsem občanom

Cankarjeva knjižnica Vrhnika je odgovorna za delovanje knjižnične dejavnosti za celotno področje občine Vrhnika, od leta 1962 dalje pa je matična knjižnica tudi za občino Borovnica.

Ukrepi:

- skrbeti za razvoj celotnega delovanja knjižnične dejavnosti
- zagotoviti povečan obisk knjižnice
- zagotavljati dovolj vsakovrstnega knjižničnega gradiva
- knjižnico razvijati kot informacijski center

Kazalci:

- število obiskovalcev knjižnice
- število izposojenega gradiva
- število obiskovalcev knjižničnih prireditev

3.3.6.) Ureditev statusa Cankarjevega doma Vrhnika v skladu z Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo.

Cankarjev dom Vrhnika pravno formalno nima urejenega statusa.

Ukrepi:

- ustreznost organizacijska oblika CD Vrhnika

Kazalci:

- izvajanje števila dejavnosti Cankarjevega doma
- število obiskovalcev prireditev, ki jih izvaja Cankarjev dom

3.3.7.) Uskladitev organizacije Cankarjeve knjižnice z Zakonom o knjižničarstvu**Ukrepi:**

- uskladitev Odloka Cankarjeve knjižnice z Zakonom o knjižničarstvu
- uvedba dejavnosti, ki jih predvideva Zakon o knjižničarstvu izven izvajanja javne službe

Kazalci:

- število uporabnikov novih storitev, ki jih ponuja knjižnica

3.3.8.) Prilagoditev Pravilnika o dodeljevanju finančnih sredstev za izvajanje redne dejavnosti in projektov na področju ljubiteljske kulture v Občini Vrhnika

Cilj spremembe pravilnika bo prilagoditev meril, v skladu z ugotovitvami komisije, ki je dodeljevala sredstva ter pripombami društev s sedežem v občini Vrhnika.

Ukrepi:

- sprememba pravilnika o dodeljevanju finančnih sredstev za izvajanje redne dejavnosti in projektov na področju ljubiteljske kulture v občini Vrhnika

3.3.9.) Glasbena šola

Glasbena dejavnost na območju Občine Vrhnika ima dolgo tradicijo, kar je razvidno iz števila pevskih zborov ter instrumentalnih orkestrrov, njihove vključenosti v kulturno življenje Vrhnike, prav tako pa tudi doseganja zavidljivih uspehov v širšem okolju. Kar nekaj društev na glasbenem pa tudi drugem področju je doseglo tako visoko kvaliteto, da si v okviru svojega delovanja zaslužijo status občinskega društva. Navedeni zbori ter instrumentalni orkestri delujejo na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti, vsekakor pa ne smemo na področju glasbene dejavnosti zanemariti prispevka Glasbene šole Vrhnika kjer poteka izobraževanje mladih glasbenikov. Glede na tendence, da se vsi prostori v objektu Glasbene šole namenijo sami dejavnosti, se predvideva razširitev kulturne ponudbe v navedenem objektu: predstavitev manj uveljavljenih oz. mladih glasbenikov, ki si šele utirajo pot na glasbenem področju; predstavitev literarnih del in njihovih ustvarjalcev; monodrame, z uveljavljenimi dramskimi umetniki ter razstave likovnih umetnikov.

Ukrepi:

- predstavitev manj uveljavljenih oz. mladih glasbenikov, ki si šele utirajo pot na glasbenem področju;
- predstavitev literarnih del in njihovih ustvarjalcev;
- monodrame, z uveljavljenimi dramskimi umetniki ter razstave likovnih umetnikov.

Kazalci:

- število obiskovalcev prireditev
- število izvedenih prireditev

3.3.10.) Zasebna iniciativa

Produkcija kulture in kulturnih dogodkov je tako na ljubiteljski, kot profesionalni ravni izredno raznolika in zajema skoraj vse segmente kulturne politike. Preko privatnega sektorja se organizirajo razne prireditve ter razstave.

3.3.11.) Župnija Vrhnika

Župnija Vrhnika se tudi aktivno vključuje v kulturno življenje Vrhnike. Delujejo na področju prireditvene dejavnosti, pevske dejavnosti, ohranjanje kulturne dediščine in izobraževanja.

4. JAVNA KULTURNA INFRASTRUKTURA

Občinski svet Občine Vrhnika je na seji dne 26.9.1996 sprejel sklep o določitvi javne infrastrukture na področju kulture v Občini Vrhnika.

Javna infrastruktura na področju kulture na območju Občine Vrhnika, ki se uporablja za javne namene, je:

4.1. Cankarjev dom Vrhnika, Tržaška cesta 25

4.2. Cankarjeva rojstna hiša, Na klancu 1

4.3. Dom KS Vrhnika, Tržaška cesta 11

4.4. Galerija Kašča, Verd 41.

Kot javna infrastruktura je bila istočasno razglašena tudi oprema v teh nepremičninah, ki služi kulturnim dejavnostim.

V okviru dvoran krajevnih skupnosti delujejo naslednja kulturna društva: KUD Podlipa, KUD Ligojna, KUD Bevke in KUD Drenov Grič.

V Cankarjevem domu Vrhnika koristijo prostore pevski zbori ter Komorni orkester Vrhnika.

V Glasbeni šoli Vrhnika izvaja vaje društvo Big Band, v Domu KS na Tržaški cesti 11 pa Pihalni orkester Vrhnika.

Nobeno izmed društev, ki imajo sedež v Občini Vrhnika, še nima pridobljene odločbe Ministrstva za kulturo, da je društvo, ki deluje v javnem interesu, zato tudi ni upravičeno do brezplačnega najema.

Kot vzpodbuda delovanju kulturnih društev so vaje omogočene v Cankarjevem domu Vrhnika, za kar društva poravnava neprofitno najemnino - le obratovalne stroške dvorane, preračunano za čas uporabo. Društva prejemajo za najemnine tudi denar iz občinskega proračuna.

5. FINANCIRANJE KULTURNIH DEJAVNOSTI

Financiranje kulturnih dejavnosti poteka skladno s predpisi o javnih financah, Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo, Pravilnikom o dodeljevanju finančnih sredstev za izvajanje redne dejavnosti in projektov na področju ljubiteljske kulture v Občini Vrhnika.

Občina Vrhnika bo za realizacijo kulturnih dejavnosti na območju občine zagotavljala najmanj 1,5 % ali več finančnih sredstev iz letnega občinskega proračuna.

Iz občinskega proračuna se financira:

5.1.) Cankarjev dom

Cankarjevemu domu se sredstva zagotavljajo za:

- izplačila po pogodbah o delu-vodenje po Cankarjevi hiši, Barju,
- sredstva za plače in prispevke delodajalca ter ostale izdatke zaposlenim,
- vzdrževanje in obnovo,
- razstave,
- založništvo,
- prireditveno dejavnost,
- materialne stroške,
- investicijsko vzdrževanje ter investicije

Sredstva se zagotavlja za plačilo vodičev po Barju ter Cankarjevi spominski hiši na podlagi sklenjenih pogodb. Zagotavlja se sredstva za plače, prevoz, prehrano, regres za zaposlen kader, vključno s prispevki delodajalca.

Postavka vzdrževanje in obnova vključuje sredstva za tekoče vzdrževanje objektov.

Zagotavlja se tudi sredstva za izvedbo razstave v okviru Galerije Kašča, tematske razstave ter priložnostne razstave (vsako po enkrat).

Prireditvena dejavnost vključuje koordiniranje in organiziranje različnih prireditev - organizacijo in izvedbo abonmajskih predstav za odrasle in otroke (glasbeni abonma, abonma komedija, otroški abonma enajsta šola, delavnice za otroke, srečanja, predavanja, predstavitev) ter vključuje njihove lastne prihodke iz navedenega naslova.

Materialni stroški vključujejo električno, komunalne storitve, ogrevanje in nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča. Obnova in vzdrževanje je planirana za obnovo odra dvorane.

Vse bolj razvita postaja tudi prireditvena dejavnost, ki za Cankarjev dom pomeni tudi vir prihodka.

5.2.) Cankarjeva knjižnica

Cankarjevi knjižnici se sredstva zagotavljajo za:

- sredstva za plače in prispevke delodajalca ter ostale izdatke vsem zaposlenim,
- vzdrževanje in obnovo,
- nakup knjig,
- materialne stroške in
- investicijsko vzdrževanje

Delovanje Cankarjeve knjižnice je v celoti financirano iz občinskega proračuna. Sredstva se zagotavljajo za plače, prevoz, prehrano, regres in ostalo za vse zaposlene, vključno s prispevki delodajalcev. Knjižnica ima tudi preko javnih del zaposlene tri delavce, za katere so sredstva planirana ločeno - na postavki javnih del.

Postavka vzdrževanje in obnova je namenjena tekočemu vzdrževanju in manjšim popravilom ter obnovi.

Materialni stroški knjižnice vključujejo programske stroške (stroški čiščenja, pisarniški material, stroški telefona, faksa, izobraževanja, vzdrževanja računalniške opreme, programov, banke, agencije, ...) ter neprogramske materialne stroške (komunalne storitve, ogrevanje, zavarovanje, varovanje, prispevek za nadomestilo stavbnega zemljišča, ...).

Po republiških normativih se zagotavljajo sredstva za nabavo knjig v višini 35 % nakupnega standarda. Sredstva so namenjena nakupu periodike in neknjižnega gradiva. Investicijsko vzdrževanje je v letu 2004 namenjeno za potrebna popravila strehe.

Zakon o knjižničarstvu omogoča, da knjižnice opravljajo tudi gospodarske dejavnosti, tako pridobljena finančna sredstva pa usmerjajo neposredno v samo knjižnično dejavnost, kot tudi izboljšanje samega prostora.

5.3.) Dejavnost na področju kulture

- delovanje Zveze kulturnih društev
- delovanje ljubiteljskih kulturnih društev in skupin
- sofinanciranje programov območne izpostave JSKD RS

Zagotavlja se sredstva, ki so potrebna za sofinanciranje obveznega programa sklada ter sredstva za izvedbo programov društev in skupin, ki presegajo občinski pomen. Sofinanciranje občinskih programov s strani JSKD RS s kriteriji določenih stroškov programov in projektov se bo gibalo od 30 % za območni program do 100 % za nekatere stroške državnih prireditev.

Iz občinskega proračuna se še vedno namenja del sredstev za delovanje društev, kar je v skladu z Zakonom o društvih ter Zakonom o uresničevanju javnega interesa na področju kulture.

Dodeljevanje finančnih sredstev društvom na področju ljubiteljske kulture poteka v skladu s Pravilnikom o dodeljevanju finančnih sredstev za izvajanje programov in projektov na področju ljubiteljske kulture v Občini Vrhnika ter merili za ocenjevanje (vrednotenje) redne dejavnosti in projektov ljubiteljske kulture v Občini Vrhnika (ki so sestavni del pravilnika). Navedeni pravilnik je sprejel Občinski svet Občine Vrhnika na seji dne 28.3.2001.

Tovrstna delitev sredstev, na podlagi vsakoletnega javnega razpisa, tako zagotavlja enakopravnost uporabnikov sredstev in transparentnost njihove razdelitve.

Cilj sofinanciranja lokalne skupnosti ljubiteljskih kulturnih društev je zagotovitev enakih možnosti delovanja vseh društev in posledično ustvarjanje pogojev za združevanje občanov Občine Vrhnika v nova društva. Sama kvaliteta pa se ocenjuje na državnem nivoju - JSKD. V primeru, da bi se na osnovnem nivoju sofinanciranja ocenjevala tudi kvaliteta, se pojavi vprašanje, kdo je pristojen za ocenjevanje kvalitete. Prav tako bi bil to zaviralen element za delovanje ljubiteljskih kulturnih društev, s čimer bi osnovna naloga lokalne skupnosti - sofinanciranje vseh ljubiteljskih kulturnih društev, postala vprašljiva.

Bistven vir financiranja vseh kulturnih dejavnosti je občinski proračun. Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture je prinesel bistvene spremembe tudi na področju financiranja kulturnih dejavnosti, saj predvideva tudi druge vire financiranja: vključitev privatnega kapitala, sodelovanje na Evropskih razpisih, prav tako pa tudi večje sodelovanje na že tradicionalnih razpisih Ministrstva za kulturo. Vsi nosilci kulturne dejavnosti v občini Vrhnika bodo morali veliko več truda vložiti v pridobivanje finančnih sredstev, ne le iz proračuna, temveč tudi iz drugih virov.

Namen sofinanciranja projektov s strani JSKD RS je stimulacija kvalitetnemu in ciljno usmerjenemu delu kulturnih društev. JSKD RS bo podpiral tiste ustvarjalce in projekte, ki bodo izstopali iz povprečja, zastopali Slovenijo v tujini in pripomogli k večji prepoznavnosti ter odmevnosti ljubiteljske kulture. Bistvene prvine preseganja lokalne ravni so inovativnost, drugačni pristopi ter prepoznavnost.

5.4.) Spomeniki in kulturni objekti

- spomeniki - tekoče vzdrževanje in obnovitvena dela
- vzdrževanje in obnova
- investicijsko vzdrževanje in obnova
- sakralni spomeniki

Občina Vrhnika mora ustanoviti strokovno komisijo, ki bo v okviru svojega delovanja določila, kateri spomeniki v občini se vzdržujejo in obnavljajo iz občinskega proračuna.

V Cankarjevi spominski hiši se bo obnovilo opremo ter pohištvo v objektu ter ureditev zunanje poti. Obnovitvena dela potekajo fazno. Sredstva so namenjena tudi za sofinanciranje vzdrževalnih in obnovitvenih del sakralnih spomenikov in sicer za obnovo cerkva v Občini Vrhnika, saj le te predstavljajo pomembno kulturno dediščino v občini Vrhnika.

6. LETNO NAČRTOVANJE IN POROČANJE

Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture določa, da občine sprejemajo letne izvedbene načrte. S sprejetjem navedenega akta se letno določijo konkretne naloge na področju kulture ter opredelijo parametri realizacije opredeljenih nalog.

- **Javni zavodi** oz. posredni proračunski uporabniki v skladu z zakonodajo s področja javnih financ posredujejo letne finančne načrte, ki so tudi podlaga za sprejem proračuna.

- **Društva** - z izbranimi izvajalci se na podlagi javnega razpisa sklenejo pogodbe o sofinanciranju programov in projektov. Izvajalcem projektov se sredstva za posamezni projekt nakazujejo po predložitvi dokazila oz. poročila o izvedenem projektu. Prav tako društva ob prijavi na javni razpis posredujejo poročilo o delu v preteklem letu.

7. INVESTICIJE V KULTURI

Investicije v obdobju 2004 - 2007 se bodo izvajale v skladu s finančnimi možnostmi Občine Vrhnika, ki mora samo na področju družbenih dejavnosti realizirati izvedbo investicij, ki jo nalaga zakonodaja (prizidek šole, vrtec) ter sprejetimi prioritetami investicij na Občinskem svetu.

7.1.) Cankarjev dom - obnova odra ter dvorane

Navedena investicija je vključena v načrt razvojnih programov Občine Vrhnika, za obdobje 2004 - 2007. Obnova Cankarjevega doma se predvideva kot fazna obnova in je odvisna od višine finančnih sredstev vsakoletnega sprejetega proračuna in sicer: obnova odra v letu 2004 in 2005, obnova velike dvorane v letu 2005 in 2006, nakup montažne tonske opreme in luči v letu 2006 ter obnova fasade v letu 2007. Natančna realizacija fazne izvedbe investicije bo določena v okviru sprejemanja proračunov v posameznem letu.

7.2.) Cankarjeva knjižnica - obnova čitalnice

V letu 2004 so predvidena tekoča vzdrževalna dela - obnova strehe. Obnova čitalnice je vključena v načrtu razvojnih programov v letu 2005 pridobitev projektov ureditve ter v letu 2006 in 2007 sama izvedba investicije.

7.3.) Cankarjeva spominska hiša - restavratorska dela

Obnova Cankarjeve spominske hiše se je pričela v letu 2002. Obnova poteka v fazah. V letu 2004 so predvidena sredstva za dokončanje obnove.

7.4.) Obnova sakralnih spomenikov

Sredstva za obnovo sakralnih spomenikov se namenjajo za obnovo sakralnih objektov v Občini Vrhnika, ki predstavljajo pomembno kulturno dediščino.

Sredstva se dodeljujejo na podlagi predloženih programov ter realizacij projekta.

7.5.) Proučiti možnosti in pripraviti osnove za izvedbo naslednjih projektov:

- ureditev centralnega prostora pred cerkvijo Sv. Trojice za letne kulturne prireditve in dostopnih poti, ki se uvrstijo v javne površine.

7.6.) Ureditev stalne razstave arheoloških izkopavanj ter muzejskih najdb na območju občine Vrhnika.

Dolgoročno bo potrebno preveriti in poiskati ustrezne prostore za postavitve stalnih zbirk pomembnih arheoloških najdb na območju današnje Vrhnike, kakor postavitev stalnih umetniških slikarskih zbirk.

8. FINANČNE POSLEDICE

Obveznosti financiranja lokalne skupnosti na posameznih področjih kulturne dejavnosti določa zakonodaja. V skladu s tem so v vsakoletnem proračunu Občine Vrhnika zagotovljena sredstva za delovanje Cankarjeve knjižnice ter Cankarjevega doma, spomenike in kulturne objekte, delovanje ljubiteljskih kulturnih društev in skupin, sofinanciranje programov območne izpostave JSKD.

Sprejetje Lokalnega programa kulture tako večjih sprememb v višini sredstev, ki jih zagotavlja občinski proračun za opravljanje rednih dejavnosti, ne prinaša, saj bo le to vsako leto določal občinski svet.

Velike finančne obremenitve pa bodo predstavljale investicije. Vrednost obnove Cankarjevega doma znaša cca 237.000.000,00 SIT. Natančne številke bodo znane po sprejetju projektne dokumentacije. Ocenjena vrednost ureditve čitalnice v Knjižnici Ivana Cankarja pa znaša 25.000.000,00.

Glede na prioritete na področju investicij, ki jih je že sprejel Občinski svet (prizidek k OŠ Log Dragomer, vrtec), bo potrebno oceniti realno možnost same izvedbe ter investicije opredeliti v letnih izvedbenih načrtih, ki jih sprejema občinski svet.

9. DOLGOROČEN POGLED NA RAZVOJ KULTURE V LOKALNI SKUPNOSTI

Cilji in ukrepi na posameznih področjih kulture odražajo splošne prioritete kulturne politike. Na vsakem posameznem področju so najprej opredeljeni splošni cilji, nato pa ukrepi ter kazalci za doseganje teh učinkov.

Kulturna dejavnost v Občini Vrhnika je že danes zelo živahna in večstranska. To se vidi tako po številu raznih kulturnih društev, delovanju Območne izpostave JSKD RS, splošni kulturni ponudbi, kakor po številčnem obisku kulturnih prireditev. Glasbena dejavnost, s pevskimi zbori in orkestri, Muzejsko društvo, ljubiteljske gledališke, plesne in folklorne skupine pokrivajo vsak svoj segment delovanja. Še več, nekatere dejavnosti so že zdavnaj presegle ljubiteljsko kvaliteto delovanja in se vedno bolj nagibajo k kvalitetni – profesionalni izvedbi svojega delovanja. Seveda ta visok nivo posledično za seboj povleče tudi večja finančna sredstva. In Občina Vrhnika se mora tega zavedati.

Občina Vrhnika mora v čim krajšem času najti ustrezne razstavne prostore, v katere se bodo postavile na ogled umetniške in arheološke zbirke. Idealna stavba za postavitve vseh zbirk bi bila stavba stare pošte, ki je danes v lastništvu IUUV. Obstaja interes za postavitve Usnjarskega muzeja na Vrhniki. Vrhnika, z dolgo usnjarsko tradicijo, ima za ustanovitve usnjarskega muzeja odlične pogoje, ki bi jih morala znati izkoristiti. Tako bi poleg TMS v Bistri, Vrhnika postala zanimiv muzejski center.

V lokalno zavest, kakor tudi na državnem nivoju, bo v bližnji prihodnosti potrebno poudariti pomembnost rimskega zidu, ki se razprostira na ozemlju Hrvaške, Slovenije in Avstrije, poteka pa tudi skozi občino Vrhnika. Na lokacijah v občini, kjer je zid še ohranjen bodo potrebna restavratorska dela. Potrebna bo tudi medijska in turistična predstavitev zidu. Sredstva za izdajanje literature in obnovitvena dela bo potrebno iskati na mednarodnih razpisih, ki jih ponuja Evropska skupnost za podobne projekte.

Občinski kulturni hram Cankarjev dom je prepotreben temeljne obnove in posodobitve. Njegov izgled in tehnična opremljenost, postaja vedno večja ovira pri izvedbi njegovega programa. O njegovem izgledu ima vedno več pripomb številna publika, ki ga obiskuje.

Vrhnika bo v prihodnosti vedno bolj postajala nekakšno predmestje Ljubljane. Zaposlitve in izobraževalna povezava med tema dvema mestoma obstaja že danes. Vrhnika se mora truditi, da z bogato zgodovino predstavlja svojo identiteto, tako navznoter (svojim sokrajanom), kakor navzven (v državnem in mednarodnem smislu). To kulturno samozavest in kulturno zgodovino mora znati predstaviti drugim in sebi. Če bo to znala narediti na kvaliteten in profesionalen način, bo zagotovo našla obiskovalce ki bodo z zanimanjem prihajali na Vrhniko. S kvalitetno predstavitvijo in številnim obiskom, bo pritegnila strokovno javnost ki bo z veseljem sodelovala pri postavitvah zbirk in o njih pisala v strokovni in publicistični literaturi. Po drugi strani, pa bo Vrhnika samo s kvalitetno kulturno predstavitvijo dosegla, da bodo na Vrhniko začeli hoditi obiskovalci iz Ljubljane in njenega zaledja. Vrhnika ima s svojo bogato zgodovino in z svojimi umetniki, ki so se na Vrhniki in okolici rodili, oziroma delovali, veliko pokazati sebi in drugim. Na ta način bo na kulturnem zemljevidu Slovenije razpoznavna, zanimiva in seveda enkratna.

Zavedati se moramo, da po statističnih kazalcih, ki veljajo v svetu, eno delovno mesto v kulturi odpira možnosti zaslužka in razvoja sedmim v gospodarskih dejavnostih, seveda, če je kulturna politika skupnosti pravilno naravnana in upošteva tržne zakonitosti v kulturi.

Datum: 2. 4. 2004

ŽUPAN OBČINE VRHNIKA
dr. Marjan Rihar